

5a. Rasmus Bo Sørensen: Filmvold

Teksten er fra *Information* den 4. januar 2019.

Rasmus Bo Sørensen, journalist.

Ask Hasselbalch er vild med voldsfilm. Sådan har det været, lige siden instruktøren bag superhelte-trilogien *Antboy* var 11 år gammel og sad på sit værelse og så splatter-film på VHS¹. Faktisk er der vold i stort set alle de film, han i dag regner for sine favoritter. Det gælder både John Carpenters legendariske horrorfilm *The*
5 *Thing* fra 1982, hvor rumvæsner overtager en forskningsstation og tager bolig i de mennesker, som arbejder der. Og det gælder den østrigske instruktør Gerald Kargls *Angst* fra 1983, hvor en mentalt forstyrret mand løslades efter at have sid-

det fire år i fængsel for mord og straks begynder at myrde løs igen.
»Grundlæggende har jeg ikke nogen problemer med vold på film. Ligesom jeg
10 heller ikke har nogen problemer med folk, der kysser på film. Begge dele er greb, man kan skrue op eller ned for, hvis der er behov for det og grund til det. Men de skal give mening i forhold til plottet, ellers bliver de ligegyldige,« siger Ask Hasselbalch.

Selv har han netop lagt sidste hånd på *Skammerens Datter II*, der får premiere
15 til januar, og som også gør brug af flere voldsscener. Dem vender vi tilbage til senere. Først skal vi en tur omkring en af hans absolutte yndlingsfilm: den særdeles udpenslende sci-fi-thriller *RoboCop* fra 1987 af den hollandske Hollywood-

instruktør Paul Verhoeven. En film, som ifølge Ask Hasselbalch »bruger volden optimalt«.
20 *RoboCop* foregår i Detroit nogle år ude i fremtiden. Den lovlydige strømer Alex Murphy er blevet sat til at rydde op i et af byens hårdkogte distrikter, da han kommer på tværs af en forbryderbande ledet af den sadistiske Clarence Boddicker. Blot 18 minutter inde i filmen bliver den retskafne betjent henrettet uden nåde i en bestialsk scene med afskudte lemmer og blodsprøjt til alle sider. Men dermed er
25 det ikke helt slut for Alex Murphy. For hans maltrakterede legeme genopstår senere som halvt menneske, halvt robot i et højteknologisk eksperiment, der tillader ham at fortsætte sin kamp for et mere retfærdigt samfund – og en frydefuld hævn.

Selve henrettelsesscenen i filmen er et studie i grafisk vold, og der er ikke sparet på specialeffekterne.

30 »Det er en ekstrem voldelig scene, og man ser alt,« siger Ask Hasselbalch: »Først får han skudt hånden af, så får han skudt armen af, så bliver han pløkket fuldstændig i smadder, men han trækker stadig vejret, så til sidst bliver han koldblodigt aflivet med et skud til hovedet, så hans hjernemasse flyver ud af kraniet.«

Instruktøren Paul Verhoevens nidkære sans for blodige detaljer kan måske
35 synes at være både overdreven og unødvendig. Hvorfor skal vi indlægges til al den lidelse? Hvorfor skal vi svælge i al den smerte? Kunne instruktøren ikke med fordel have afviklet likvideringen hurtigere og lidt mere nøgternt? Nej, mener Ask Hasselbalch. For scenen fungerer udelukkende i kraft af det chokerende aftryk, den sætter i sit publikum.

40 »Kort fortalt er *RoboCop* en genopstandelseshistorie. Ligesom Jesus dør Alex

¹ type af videobånd

Murphy en grufuld død, men han genopstår i en ny form, og hele historien handler om, hvordan han forgæves søger efter sin tabte identitet. Derfor må det vendepunkt, hvor han mister sin identitet, nødvendigvis også være så voldsomt, at vi husker det som publikum og forstår vigtigheden af det øjeblik, hvor alting ændrer sig for ham.«

En af styrkerne i *RoboCop* er ifølge Ask Hasselbalch, at filmen både kan ses som en almindelig actionfilm med masser af tempo og spænding – og som en allegorisk lignelse over et menneskeligt grundtema. Og det sidste er med til at kvalificere det første, mener Ask Hasselbalch.

»Det, der er så godt ved *RoboCop*, er, at volden er en integreret del af historien. Hele vejen igennem fastholder den en subtekst, som handler om tabt identitet og længslen efter at finde tilbage til den, man engang var. Og det giver volden en større dybde.«

- *Så når volden fungerer, er det fordi den er motiveret af både plot og tematik?*

»Ja, filmen ville ikke have fungeret, hvis Alex Murphy f.eks. var kørt galt i sin bil. Hans død er nødt til at være grufuld og ondsindet, hvis instruktøren skal kunne fortælle den historie, han vil.«

Anderledes forholder det sig med volden i filmen *Revenge* fra 2017 af den franske instruktør Coralie Fargeat, som ifølge Ask Hasselbalch hører til i kategorien for mislykkede voldsfilm. Filmen fik premiere på filmfestivalen i Toronto sidste år og har siden været genstand for megen omtale. Blandt andet fordi det er en kvindelig instruktør, der står bag kameraet, og fordi filmens voldtægtstema taler ind i en tid med et øget fokus på overgreb. Handlingen i *Revenge* tager sin begyndelse, da en ung, smuk kvindelig model, Jen, drager på weekendtur i ørkenen med sin elsker. Han har dog glemt at nævne for hende, at han også har inviteret to af sine venner med, nogle ubehagelige fyre, der ender med at voldtage hende brutalt. Da Jen efterfølgende forsøger at flygte, bliver hun skubbet ud over en klippe, men på mirakuløs vis overlever hun faldet, og derfor har hun kun én ting i tankerne: hævn.

For Ask Hasselbalch er der grundlæggende to problemer med filmen:

»For det første er der ikke nogen dybde i karaktererne. Vi lærer ganske enkelt aldrig hovedpersonen at kende, vi får ikke noget forhold til hende, og derfor er vi i bund og grund også lige glade med hende,« siger han.

Det er det ene problem. Det andet er, at filmen tager »nogle ulækre æstetiske valg«, mener han.

»Dens visuelle sprog minder lidt om en musikvideo med lækre farver og flotte billeder, og det er med til at gøre volden æstetisk. Instruktøren er ganske enkelt mere interesseret i billederne end i historien – og kombineret med budskabet om, at du bare skal hævne dig, hvis nogen har gjort noget forkert mod dig, så bliver det hele lidt tomt, synes jeg. Man bliver nødt til at give sine karakterer noget dybde, hvis publikum skal kunne forholde sig til sådan et tema.«

- *Hvad er konsekvensen af instruktørens valg?*

»For mig er konsekvensen, at jeg aldrig for alvor bliver ramt af volden, men nærmest bliver ligeglad med den. Det bliver lige så tomt som at gå ind og se en *Transformers*-film. Og det tror jeg ikke er filmens hensigt.«

- *Bliver volden også umoralsk?*

»Den bliver mest bare ligegyldig. Når vi ikke har nogen karakterer at forholde os følelsesmæssigt til, får volden ingen betydning for os. Den bliver reduceret til ren staffage.«.

⁹⁰ Da Ask Hasselbalch for nylig sad i klipperummet og færdiggjorde *Skammerens Datter II*, valgte han at klippe en torturscene om. Hvor fangen oprindeligt skulle have modtaget fem piskeslag, nøjes han nu med kun at tildele ham to. Men det gjorde han hverken af hensyn til filmselskabets juridiske afdeling eller af hensyn til den offentlige moral.

⁹⁵ »Jeg kunne godt være sluppet af sted med det, men det var bare en mavefølelse i forhold til scenen, at hvis jeg dvælede ved volden i lige præcis dét moment, så ville jeg miste publikum. Det ville have været et brud på filmens stil og tone, og jeg ville samtidig have forbrudt mig mod den kontrakt, jeg havde indgået med publikum i begyndelsen af filmen,« siger han.

¹⁰⁰ For Ask Hasselbalch spiller moralske vurderinger sjældent en rolle, når han skal forholde sig til vold på film. Til gengæld gælder en anden regel: Alt er i princippet tilladt, så længe instruktøren har tænkt sig om, og hans beslutninger er motiveret af filmens egen indre logik.

¹⁰⁵ »Grundreglen er, at man som instruktør skal have tænkt over de valg, man træffer. Og så er det sådan set lige meget, om det er en smal kunsthøjtidelig film, som ikke interesserer sig for plot, eller om det er en bred blockbuster med fokus på karakterer og handling. Så længe man kan begrunde sin vold, må den i princippet være lige så blodig og voldsom, som det skal være.«.